

บทรายการวิทยุฟันทอล์ค

เรื่อง สาขาเฉพาะทางทันตกรรม และการบูรณะแบบสหสาขาวิชา (Specialty in Dentistry and Multidisciplinary in Dentistry)

ผู้เขียนบทความ ผศ.ทพ.ดร. ธนพล ศรสุวรรณ

หัวหน้าคลินิกทันตกรรมพิเศษนอกเวลาราชการ

หลายๆคนล้วนเคยไปเจอหมอฟันหรือทันตแพทย์กันทั้งนั้น ไม่ว่าจะเป็นการตรวจประจำปี ขูดหินปูน หรือแม้กระทั่งต้องไปเจอทันตแพทย์เพียงเพื่อผ่าฟันคุด หรือถอนฟัน แต่คุณทราบหรือไม่ว่ายังมีทันตแพทย์ที่เชี่ยวชาญในการดูแลรักษาที่เฉพาะด้วย โดยในการรักษาบางประเภทที่มีความซับซ้อนนั้น ต้องอาศัยทันตแพทย์ที่มีความชำนาญในสาขานั้นๆ โดยวันนี้จะพาทุกท่านมารู้จักกับทันตแพทย์เฉพาะทางสาขาต่างๆ ที่น่าสนใจ

1. สาขาทันตกรรมทั่วไป

เกี่ยวกับการใช้ความรู้ทางทันตแพทยศาสตร์ทุกสาขาในการดูแลผู้ป่วย ตั้งแต่การส่งเสริม ป้องกัน รักษา และฟื้นฟูสภาพในผู้ป่วยทุกกลุ่มอายุ และผู้ป่วยในกลุ่มพิเศษ

2. สาขาวิทยาเอ็นโดดอนต์

ทันตแพทย์ในสาขานี้จะเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการวินิจฉัย ป้องกัน รักษาเนื้อเยื่อในฟัน และเนื้อเยื่อรอบรากฟันเกี่ยวข้องไปถึงสภาพรอบปลายรากฟัน

3. สาขาทันตกรรมประดิษฐ์

ทันตแพทย์ในสาขานี้จะเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการฟื้นฟูรักษาฟัน อวัยวะของช่องปาก ขากรรไกร อวัยวะเทียม หรือสิ่งประดิษฐ์ ให้ใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพและสวยงาม เพื่อให้ผู้ป่วยเป็นปกติ

4. สาขาทันตกรรมสำหรับเด็ก

สาขานี้จะกำหนดขอบเขตของงานด้วยอายุของผู้ป่วย นั่นคือ เด็กวัยแรกเกิดถึง 18 ปีโดยจะดูแลสุขภาพช่องปาก ทั้งการป้องกัน และรักษาตั้งแต่ขั้นพื้นฐาน

5. สาขาปริทันตวิทยา

ทันตแพทย์ในสาขานี้จะเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการตรวจวิเคราะห์ ป้องกัน และรักษาโรคที่เกิดขึ้นกับอวัยวะที่รองรับฟัน หรือ สิ่งที่ทดแทนฟันรวมถึงงานทันตกรรมรากเทียม

6. สาขา ศัลยศาสตร์ช่องปากและแม็กซิลโลเฟเชียล

ทันตแพทย์ในสาขานี้จะเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการประเมินวินิจฉัยและรักษาทางศัลยกรรม เพื่อแก้ไขความผิดปกติต่างๆ ในบริเวณช่องปาก ขากรรไกร และใบหน้า

7. สาขาทันตกรรมหัตถการ

เกี่ยวกับการรักษาความบกพร่องของฟันโดยบูรณะฟันให้มีรูปร่างที่ถูกต้องสวยงาม และทำหน้าที่ได้ตามปกติ

8. สาขาทันตกรรมจัดฟัน

เกี่ยวกับการดูแลแก้ไขการเจริญเติบโตของโครงสร้างใบหน้าขากรรไกร และฟันการรักษาความผิดปกติของการสบฟันด้วยเครื่องมือทันตกรรมจัดฟันเพื่อให้ฟันทำหน้าที่ได้ดีและสวยงาม

9. สาขาวิทยาการวินิจฉัยโรคช่องปาก

เกี่ยวข้องกับการตรวจ วิเคราะห์และวินิจฉัยตลอดจนรักษาโรคโดยใช้ความรู้ในด้านต่างๆ เช่นเวชศาสตร์ช่องปาก รังสีวิทยาช่องปาก

10. สาขาทันตสาธารณสุข

เกี่ยวข้องกับการป้องกันและควบคุมโรค ภาวะความผิดปกติของช่องปาก โดยผ่านการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อแก้ไข ปัญหาให้แก่ชุมชนและสังคม

คลินิกพิเศษนอกเวลาราชการ คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร มีการให้บริการโดยอาจารย์ทันตแพทย์เฉพาะสาขาคบทั้งสิบสาขา คนไข้ที่มารับบริการได้รับการรักษาจากอาจารย์ทันตแพทย์ที่ชำนาญในการรักษาของแต่ละสาขา โดยบางครั้งการรักษาที่มีความซับซ้อนจะต้องผ่านการบวกรวบรวมแผนและให้การรักษาสหสาขาวิชา เช่น การจัดฟันก่อนการรับการใส่ฟันเทียม การรักษารากฟันก่อนการทำการครอบฟันในฟันที่มีประวัติเสียวฟันหรือปวดฟันหรือมีรอยร้าว การใส่ฝือกสบฟันรวมกับการบูรณะเพื่อฟื้นฟูสภาพช่องปาก เป็นต้น

ตัวอย่างการรักษาแบบสหสาขาที่สามารถให้การรักษาได้ในคลินิกพิเศษนอกเวลาราชการ ได้แก่ การบูรณะฟันหน้าที่แตกหัก ที่ต้องการทั้งความสวยงาม และความสามารถในการคืนกลับประสิทธิภาพในการบดเคี้ยวให้กับผู้ป่วย เคสตัวอย่างมาจากวารสารรายงานเคสผู้ป่วยจากกรมการแพทย์ โดยเป็นเคสของทันตแพทย์ วิจารณ์ท์ วิชายุทธ เรื่อง การบูรณะฟันที่เกิดการแตกหักของส่วนตัวฟันและรากฟันโดยการรักษาแบบสหสาขา : รายงานผู้ป่วย

โดยเคสนี้พบ การแตกหักของตัวฟันและรากฟันลงไปใต้เหงือก สามารถพบได้ทั้งในฟันที่รักษาคลองรากฟันแล้ว หรือในฟันที่ยังมีชีวิตและมีการเกิดอุบัติเหตุ ซึ่งการแตกหักลักษณะดังกล่าว มีความยากในการบูรณะเพื่อให้ได้ความสวยงามดังเดิม โดยเฉพาะบริเวณที่ต้องการความสวยงาม เช่น บริเวณฟันหน้าบน ที่ต้องให้ความสนใจกับระดับเหงือกที่ต้องกลมกลืน และสมมาตรกับฟันข้างเคียงการพยายามบูรณะฟันดังกล่าว ร่วมกับการผ่าตัดเหงือก เพื่อให้ตัวฟันยาวขึ้น (crown lengthening) เพียงอย่างเดียวอาจทำให้เกิดปัญหาขอบเหงือกต่างระดับ ขาดความสวยงาม ดังนั้น การใช้ความรู้สหสาขาในการบูรณะฟัน

ในกรณีดังกล่าวสามารถทำให้การบูรณะฟันมีความสวยงามและประสบความสำเร็จมากขึ้น โดยรายงานผู้ป่วยนี้ ได้นำเสนอวิธีการบูรณะฟันซี่ 11 ที่รักษาลongรากฟันแล้ว แต่ไม่ได้ใส่เดือยฟันและทำครอบฟัน ต่อมาเกิดการแตกหักของตัวฟัน และรากฟัน จากการกัดแทะของแข็งโดยใช้ฟันหน้าบนโดยประกอบด้วย

- 1) การรักษาคลองรากฟันใหม่ซ้ำ
- 2) การทำเดือยฟันและครอบฟันชั่วคราว เพื่อความสวยงาม
- 3) การดึงฟันขึ้นมาโดยวิธี orthodontic extrusion
- 4) การผ่าตัดเหงือกเพื่อให้ตัวฟันยาวขึ้น(crown lengthening) เพื่อปรับระดับขอบเหงือกให้สมมาตรกับฟันข้างเคียง
- 5) ทำครอบฟันเพื่อให้ได้ความสวยงาม

รูปที่ 9 และ 10 หลังผ่าตัดเสร็จและเย็บแผล

รูปที่ 11 และ 12 ดัดไหม หลังผ่าตัด 1 สัปดาห์

อีกตัวอย่างของการบูรณะที่ซับซ้อน ได้แก่ การบูรณะด้วยรากเทียมร่วมกับการฟื้นฟูสภาพบดเคี้ยวจากการมีฟันสีก ทันตแพทย์ผู้วางแผนการรักษาจะต้องมีการวางแผนเตรียมระนาบสบฟันที่เหมาะสมให้กับคนไข้ กำหนดตำแหน่งของช่องว่าง เพื่อเตรียมใส่รากเทียมร่วมกับทันตแพทย์สาขาศัลยศาสตร์ช่องปาก การเตรียมสภาพเหงือกก่อนและการดูแลหลังการบูรณะจริงโดยทันตแพทย์เฉพาะทางสาขาปริทันตวิทยา การบูรณะโดยทันตแพทย์เฉพาะสาขาทันตกรรมประดิษฐ์ รวมทั้งการสื่อสารกับช่างทันตกรรมเพื่อสร้างชิ้นงานที่มีสีและรูปร่างที่ใกล้เคียงกับฟันธรรมชาติข้างเคียง รวมถึงการใส่เครื่องมือคงสภาพและป้องกันการสึกของฟันโดยทันตแพทย์เฉพาะทางสาขาทันตกรรมบดเคี้ยว

เอกสารอ้างอิง

https://www.webythebrain.com/article/dentist_10_special

การบูรณะทางทันตกรรมแบบสหสาขาวิชา

Multidisciplinary in Dentistry

วีรนนท์ วิชาไทย ท.บ., อ.ท. การบูรณะฟันที่เกิดการแตกหักของส่วนตัวฟันและรากฟันโดยการรักษาแบบสหสาขา : รายงานผู้ป่วย. j dept med ser [Internet]. 2019 Feb. 1 [cited 2022 Jun. 17];44(1):157-62. Available from: <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/JDMS/article/view/247043>